

Nr 22

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motion angående kontrollen över utlämnande av sekretessbelagda handlingar inom försvaret.

I den till konstitutionsutskottet hänvisade motionen nr 550 i andra kammaren av herr *Börjesson* i Glömminge hemställes, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om prövning av möjligheterna att på ett bättre sätt än som nu sker utöva kontroll över vem som tar del av sekretessbelagd handling inom försvarsmakten samt att frågan om inskränkning av rätten att utfå sådan handling prövas».

Motionären framhåller, att erfarenheten har visat att nu tillämpat system för utlämnande av sekretessbelagda handlingar inom försvarsmakten inte är tillfredsställande. *Motionären* fortsätter:

Den största bristen synes vara att någon förteckning över kvittenser för sådana handlingar inte bevaras. När en person lånat en handling får han lämna kvitto på den. Detta kvitto erhåller han tillbaka, då handlingen återställs. Därmed finns ingen förteckning på vilka personer som tagit del av handlingen.

Enligt *motionären* är det önskvärt att kontrollen över utlämnade handlingar skärps. Vidare bör, anför han, en inskränkning i rätten att utfå hemlig handling vidtas.

I Kungl. Maj:ts uppdrag den 28 juni 1963 till den s. k. *juristkommissionen* i Wennerströmaffären ingick att undersöka, huruvida vad som framkom vid kommissionens utredning gav anledning till särskilda åtgärder i syfte att förebygga riskerna för brottslig verksamhet av art liknande den som Wennerström erkänt. Här om yttrade kommissionen i sitt utlåtande (SOU 1964: 15 s. 112), att enligt kommissionens mening allmänt förebyggande åtgärder icke skulle ha varit ägnade att i nämnvärd mån hindra Wennerströms brottsliga verksamhet. Kommissionen fortsatte:

Härmed är icke sagt att allt varit väl beställt på säkerhetsområdet. Kommissionen har sålunda icke kunnat undgå att konstatera, att föreskrifterna om handhavande av hemliga handlingar är invecklade och svåra att följa. Ett förhållande som försvårat i allt fall polisutredningen efter Wennerströms avslöjande och möjligen även spaningsarbetet har varit att det — till följd av antingen föreskrifternas innehåll eller deras tillämpning — i allmänhet icke kunnat i efterhand kontrolleras huruvida och till vem en hemlig handling varit utlånad.

Även frågan om formerna för samarbetet mellan den civila och den mili-

tära säkerhetstjänsten är, enligt vad kommissionen vid sin utredning funnit, möjligen i behov av förnyat övervägande.

Kommissionen ansåg sig emellertid icke ha möjlighet att närmare ingå på dessa frågor.

Den s. k. *parlamentariska nämnden* i Wennerströmaffären, tillkallad av Kungl. Maj:t den 13 december 1963, fick i uppdrag bl. a. att överväga de principiella riktlinjerna för handläggningen av säkerhetsfrågor. Vid överlämnande av sin rapport av den 23 april 1964 angående granskningen av statsrådets handläggning av Wennerströmaffären (SOU 1964: 17) yttrade nämnden att den funnit det nödvändigt att tills vidare uppskjuta spørsmålet om de principiella riktlinjerna för handläggningen av säkerhetsfrågor. I denna del har nämnden ännu icke redovisat sitt uppdrag.

Chefen för försvarsdepartementet meddelade den 28 april 1964 i andra kammaren som svar på en enkel fråga bl. a. följande (prot. nr 20 s. 97):

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande har överbefälhavaren den 25 januari 1963 tillsatt en utredning rörande den militära säkerhetstjänsten. Utredningen, som bland annat skall beakta samordningen av säkerhetstjänsten inom totalförsvaret och därför består av även representanter för statspolisen, har föreslagit att enhetliga bestämmelser om utbekommande m. m. av hemliga handlingar skall gälla för hela totalförsvaret. Enligt vad jag har mig bekant pågår arbete härmed hos krigsmakten och statspolisintendenten. Härvid kommer erfarenheterna från Wennerströmaffären att beaktas. I avbidan på de nya bestämmelserna i ämnet har inom krigsmakten åtgärder vidtagits för att öka säkerheten, främst genom begränsningar i delgivningen av hemliga handlingar.

Utskottet. Gällande bestämmelser om utlåning av hemliga handlingar inom försvaret innehåller icke någon bestämd anvisning om att namnen på dem som får sådana handlingar till låns skall bevaras för framtiden. Arbete med ändring av dessa bestämmelser pågår emellertid, och i avbidan har, såsom framgår av vad chefen för försvarsdepartementet yttrade i andra kammaren den 28 april 1964, åtgärder vidtagits inom krigsmakten för att öka säkerheten.

Utskottet hemställer därför,

att motionen II: 550 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 oktober 1964

På konstitutionsutskottets vägnar:

TORSTEN ANDERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Torsten Andersson, Damström, fru Segerstedt Wiberg*, herrar Sveningsson, Georg Pettersson, Olsén*, Erik Olsson*, Hernelius och Dahl*; samt

från andra kammaren: herrar Spångberg, Adamsson*, Larsson i Luttra*, Bengtsson i Halmstad, Nilsson i Östersund, Braconier, Alemyr*, Westberg* och Anners*.

* Ej närvarande vid justeringen.